

3. Likhonosova G. Leveling financial exclusion: the metabolism of socio-economic systems. Collective monograph: *Theoretical Foundations in Economics and Management*. USA: Primedia eLaunch LLC, 2022. P. 294–303.

4. Likhonosova G. Selfish principles of national socio-economic priorities. *Management and education. Economic, finance, accounting*. 2015. Vol. XI (1). С. 18–26.

5. Melnyk L. Socio-natural antientropic potential: the role of economy and innovations. *Environment, Development and Sustainability*. 2021. № 23 (3), P. 3520-3542.

Ревенко Д.С., Бойко Т.В.

Національний аерокосмічний університет ім. М.С. Жуковського «ХАІ»

ГЛОБАЛЬНА ЦИФРОВІЗАЦІЯ І ЇЇ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ

Розвиток інформаційних технологій докорінно змінює середовище та спосіб життя людини. Відбувається цифровізація (впровадження цифрових технологій) усіх сфер її життя. Держава, бізнес та суспільство стають активними споживачами цифрових технологій (Інтернет речей, роботизація та кіберсистеми, штучний інтелект, Big Data, безпаперові технології, адитивні технології (3D друк), хмарні та туманні обчислення, безпілотні та мобільні технології, біометричні, квантові технології, технології ідентифікації, блокчейн тощо).

Існують два сценарії розвитку цифрової економіки в Україні залежно від оцінки критичності та необхідності здійснення швидких та глибоких змін у традиційному економічному укладі — інерційний (еволюційний) та цільовий (форсований).

Інерційний (еволюційний) сценарій передбачає інерційне продовження тенденцій минулого, тобто сприйняття як неперіоритетних технологізацію та цифровізацію економіки та використання людського капіталу. У разі реалізації інерційного сценарію українська економіка залишиться неефективною, триватимуть трудова міграція та «відтік мізків», українська продукція програє конкуренцію на зовнішніх ринках. Держава якщо і здійснюватиме стандартні та формальні кроки, то для відчутного зростання їх буде недостатньо.

Українська економіка в перспективі 10–12 років зростатиме в середньому на 2,8% на рік, що буде нижче за темпи зростання світової економіки. У 2030 році номінальний ВВП України складе 290 млрд дол. Україна залишиться в аутсайдерах глобальних процесів.

Цільовий (форсований) сценарій передбачає перехід української економіки протягом 5–10 років до розвитку та появи в її структурі значної частки цифрової економіки (до 65% ВВП), досягнення у 2030 році номінального ВВП України 1 трлн дол. США.

Цей сценарій включає:

- забезпечення верховенства права та усунення інституційних (законодавчих, податкових тощо) бар'єрів, що перешкоджають розвитку цифрової та інноваційної економіки;
- системне державне стимулювання цифровізації секторів економіки та бізнесу;
- ініціацію державою масштабних трансформаційних ініціатив та проектів цифровізації, зокрема на базі сучасних моделей державно-приватного партнерства.

Результати цільового сценарію означають зростання економіки, доходів громадян, капіталізації бізнесу, податкових надходжень до бюджету.

Згідно з цільовим сценарієм, ключовою стратегією України щодо цифровізації має стати фокус на внутрішньому ринку, а ключовими ініціативами — формування у споживачів (бізнес, держава, громадяни) мотивацій, попиту та потреб у цифрових технологіях.

Іншими словами, шлях до ефективних країни та економіки проходить через розвиток внутрішнього ринку споживання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій, питання лише в тому, як ми рухатимемося: повільно та невпевнено чи повіримо — та почнемо реактивно прискорюватися.

Державні підходи щодо формування мотивацій у споживачів технологій можуть бути різними, однак серед інших саме фіскально-податкові залишаються ключовими:

- ініціативи щодо забезпечення фінансової доступності цифрових технологій для споживачів. Мета: через відповідні податкові механізми здешевити вартість цифрових засобів, програмного забезпечення, комп'ютерної техніки та іншого цифрового обладнання.
- ініціативи щодо забезпечення доступності фінансових ресурсів для закупівлі або кредитування проектів цифровізації бізнесу, промисловості тощо. Держава має можливість стимулювати бізнес через відповідні механізми фондування, наприклад через спеціалізовані фонди спільного інвестування, венчурного фінансування тощо, в яких державний капітал може виступити в ролі міноритарія, що стане позитивним сигналом міжнародним кредиторам, великому міжнародному бізнесу тощо.

Для прикладу, можливість взаємодіяти з медичним закладом або державною установою онлайн створює потребу у громадянина в придбанні та використанні відповідних технологій. Зрозуміло, що соціально незахищені громадяни мають користуватися відповідними інструментами державної підтримки. Ключовою діяльністю держави в цільовому сценарії є ініціація національних проектів цифровізації та пошук релевантних моделей державно-приватного партнерства для їх реалізації.

За реалізації цільового сценарію стрімко розвиватимуться спеціалізовані технопарки, індустріальні парки, цифрові інфраструктури, відбудуться швидка ІТ-фікація промисловості, підвищення цифрової грамотності населення.

Отже, внутрішній ринок ІКТ та цифровізація України є одним цілим із погляду управлінських, організаційних, інвестиційних, фінансових та інших зусиль. Гармонійний розвиток обох сфер на основі ринкових механізмів та державного «смарт-активізму» дасть змогу секторам економіки та сферам життєдіяльності протягом декількох років (замість десятиліть) здійснити гігантські кроки, бути перенесеними із застарілого середовища до сучасного та навіть надсучасного, тобто здійснити так званий цифровий стрибок.

Література:

1. Розпорядження КМУ від 17 січня 2018 р. №67-р «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації».
2. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р. URL: [<https://zakon.rada.gov.ua/go/67-2018-%D1%80>]
3. Ляшенко В.І., Вишневський О.С. Цифрова модернізація економіки України як можливість проривного розвитку : монографія. Київ : НАН України, Ін-т економіки пром-сті, 2018.

Aykhann Mammadov, Roza Azizova, Madina Efendiyeva, Ibrahim Dadashev

Azerbaijan State University of Economics

PRICING STRATEGIES OF FIRMS IN THE CONTEXT OF THE DEVELOPMENT OF ELECTRONIC COMMERCE IN AZERBAIJAN

E-commerce has recently experienced a significant upswing due to the fact that due to the quarantine regime introduced at the time due to the COVID-19 pandemic, the need for online services has increased significantly. Azerbaijan was no exception - according to the statement of the Director General of the Central Bank of Azerbaijan Farid Osmanov, the volume of non-cash payments within the country increased by 2.2 times and reached 8 billion manats, and the share of non-cash payments increased by 12.4 percentage points and in general reached 40%. However, such a sharp breakthrough has caused the need to revise the existing local regulations in e-commerce, in particular legislative and